

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА Ф'ЮЧЕРСНИХ РИНКАХ

Розглянемо сучасні концепції ціноутворення на ф'ючерсних ринках, які активно використовуються, хоча і не без дискусій, між науковцями та учасниками торгівлі.

Перша концепція є класичною.

Суть її полягає в тому, що ф'ючерсна ціна активу визначається раціональними сподіваннями учасників відносно майбутньої ціни спот. Сподівання трьох видів учасників (хеджерів, арбітражерів та спекулянтів) не завжди однакові, прийняття рішень щодо відкриття позицій на ф'ючерсному ринку залежить від повноти інформації та вміння на основі її аналізу робити вірні висновки.

Друга концепція базується на арбітражній теорії визначення ціни. Дві названих концепції доповнюються теорією ефективності ринку щодо інформаційної та операційної ефективності ринку цінних паперів, яку вперше запропонував Е. Фама [1, с. 156].

Інформація для процесу ціноутворення є основним джерелом, її поділяють на минулу й поточну, або теперішню та внутрішню. Для строкових ринків минула інформація, наприклад про торішні врожаї, політику уряду щодо закупівель сільськогосподарської сировини, погодні умови тощо носить інформативний характер, такої інформації явно недостатньо для прогнозування ціни майбутнього врожаю.

Інформаційно насиченішими є теперішня й внутрішня інформації.

Саме вони і служать основою прогнозування ф'ючерсних цін. Учасники ф'ючерсної торгівлі використовують два види аналізу: фундаментальний і технічний. Представники фундаментального аналізу розглядають величезний масив даних на макро- та мікрорівнях, вони, як правило, відповідають на питання "Що?" купувати або продавати, представники технічного аналізу відповідають на питання "Коли?". Останній вид аналізу в Україні лише започатковують на фондовому ринку, він ґрунтується на твердженні, що ринкові ціни вмістили уже всю інформацію і відповідно прореагували на неї.

Е. Фама вперше запропонував класифікацію ринків щодо ефективності. Він виділив три форми ефективності: сильну, середню та слабку [2, с. 180].

Ринок з сильною ефективністю має ціни, які повністю відображають всі три види інформації, середня ефективність дає ціни, в яких відображається минула та поточна інформація; слабка – враховує лише минулу інформацію.

Ця теорія на Заході досі сприймається неоднозначно, має багато критиків, не кажучи вже про обмеженість її застосування в Україні через малий обсяг та недостовірність інформації.

Так Дж. Барнс вважає, що ринок передбачає способи проведення ділових операцій (транзакцій) та деякі засоби збирання та розповсюдження інформації

щодо умов здійснення цих операцій. Обидва аспекти ринку, трансакції та інформація достатньо взаємопов'язані. Економічному попиту на операції передують попит на інформацію, в той же час попит на операції сприяє зростанню попиту на інформацію.

Характеризуючи ефективність ринку, Барнс виділяє трансакційні витрати, ліквідність, цінову ефективність. Цінова ефективність характеризується через два елементи:

- 1) рівень, до якого ціна активу визначається конкурентними силами;
- 2) швидкість, з якою ціна активу або цінове котирування реагує на інформацію про зміни попиту і пропозиції.

Покращення цінової ефективності викликає підвищення ринкової ліквідності. Окремо виділяються ефективність діяльності суб'єктів ринку, в т.ч. уряду, умови торгівлі та організація ринку.

Робота Дж. Барнса є актуальною для України. При становленні строкових ринків необхідно враховувати всі названі ним аспекти, тобто створити умови для функціонування конкурентних ринків сільськогосподарської сировини та енергоносіїв, відсоткових ставок, іноземної валюти тощо, а також проводити державну політику щодо обов'язкового розкриття інформації, потрібної для ринкового ціноутворення спотових та ф'ючерсних цін [3, с. 56].

Спираючись на аналіз сучасних концепцій ціноутворення на фондових біржах, можна дійти висновку, що в числі основних завдань необхідно вирішити питання кадрового забезпечення шляхом вивчення у вищих навчальних закладах теорії строкових ринків та підвищення кваліфікації діючих фахівців бірж, банків, потужних торговельних трейдерів та державних функціонерів в системі післядипломної освіти, підготовки магістрів тощо. Лише за такої умови можуть бути розроблені стандартизовані ф'ючерсні контракти на зерно, фінансові інструменти, які зможуть активно впроваджуватися у торговельну практику.

Ще одним важливим аспектом є формування інформаційного поля для можливого прогнозування майбутніх цін та курсів. Для основних учасників ринків гострою необхідністю, на нашу думку, є залучення до роботи аналітиків і фінансових менеджерів, здатних проводити ефективний аналіз щодо прогнозування цін та операції, в т.ч. з ф'ючерсними контрактами на відомих ринках.

Література

1. Сохачька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін й доп. Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – 632 с.
2. Буренин А.Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов: Учебное пособие. –М.: 1-ая Федеративная Книготорговая Компания, 1998. –352 с.
3. Хикс Дж.Р. Стоимость и капитал: Пер. с англ. –М.: Издательская группа "Прогресс", "Универс", 1993. –С.244.